

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

دانشکده علوم انسانی
گروه زبان و ادبیات فارسی
پایان نامه:

برای دریافت درجه کارشناسی ارشد در رشته زبان و ادبیات فارسی

عنوان:

تحلیل روایت‌شناختی قصه‌های عاشقانه منظومه‌های عطار

استاد راهنما:

جناب آقای دکتر حمید رضا حسن‌زاده توکلی

استاد مشاور:

جناب آقای دکتر ناصر رحیمی

پژوهشگر:

زهره طاهری

اسفند ۱۳۹۰

کلیه حقوق مادی و معنوی مترتب بر نتایج مطالعات،
ابتکارات و نوآوری‌های ناشی از تحقیق موضوع این
پایان‌نامه (رساله) متعلق به دانشگاه سمنان است.

تعهدنامه

اینجانب **زهره طاهری** دانشجوی کارشناسی ارشد رشته زبان و ادبیات فارسی گرایش محض دانشگاه سمنان دانشکده ادبیات و علوم انسانی گروه ادبیات فارسی تعهد می‌نمایم که محتوای این پایان‌نامه نتیجه تلاش و تحقیقات خود بوده و از هیچ منبعی کپی برداری نشده و به پایان رسانیدن آن نتیجه تلاش و مطالعات مستمر اینجانب و راهنمایی و مشاوره اساتید محترم بوده است.

زهره طاهری

۱۳۹۰ / ۱۲ / ۱۷

پیشکش به:

به مادرم...

به پاس عاطفه سرشار و گرمای امیدبخش وجودش در این سردترین روزگاران...

او که تعبیر عظیم و انسانی کلمه ایثار و از خودگذشتگی است.

به پدرم...

او که ناتوان شد تا من به توانایی برسم...

موهایش سفید شد تا من روسفید شوم...

عاشقانه سوخت تا گرمابخش وجود من باشد.

و ...

او...

که دوستش دارم...

شایسته ترین است...

او که زندگی را بی اتفاق خوش نگذاشت...

او که پیمودن راه عشق بی حضورش ممکن نبود و نیست.

حمدِ پاک از جانِ پاک آن پاک را...

جناب آقای دکتر حسن زاده توکلی:

چگونه سپاس گویم مهربانی و لطف شما را که سرشار از عشق و یقین است! چگونه سپاس گویم تأثیر علم آموزی شما را که چراغ روشن هدایت است!

آری؛ در مقابل این همه عظمت و شکوه شما، مرا نه توان سپاس است و نه کلام وصف.

با تقدیر و تشکر شایسته از استاد فرهیخته‌ام و فرزانه‌ام جناب آقای دکتر رحیمی. او که با نکته‌های دلاویز و گفته‌های بلند، صحیفه‌های سخن را علم‌پرور نمود، استادی که سپیدی را بر تخته سیاه زندگیم نگاشت.

با سپاس بیکران از دو استاد بزرگوار جناب آقای دکتر رضایی و جناب آقای دکتر محمدی که هرچند سعادت شاگردی این دو بزرگوار را در طول دوسال تحصیلم در دانشگاه سمنان نداشتم ولی به مهرشان آموختم آنچه را که نیاموخته بودم.

...و

سپاسگزار همه استادانی هستم که در این سال‌ها

سراغاز تولد جاودانگی من بودند.

چکیده:

قصه و حکایت، موضوع اصلی تحلیل نظریه روایت شناسی است. در حوزه روایت شناسی با تلفیق نظریات مختلف، ابعاد گوناگون قصه را مورد بررسی قرار می‌دهیم. در واقع روایت‌شناسی الگوی منظمی را برای تحلیل مؤلفه‌های اصلی متن روایی یعنی قصه و حکایت، فراهم می‌کند. در میان روایت‌شناسان، ساختارگرایان و دیدگاه ایشان، در تحلیل و بررسی روایت‌های داستانی، چشم‌گیر و قابل اعتناست.

در پژوهش حاضر، تلاش شده است، با توجه به آراء و شیوه‌های روایت شناسانی از جمله تودروف، پراپ، گریماس، برمون، ژنت و بارت که با تحلیل حکایت پیوند خورده است، سبک روایی قصه‌های عاشقانه را در چهار منظومه عطار مورد بررسی قرار دهیم.

به طور کلی در میان منظومه‌های عطار نود و چهار حکایت عاشقانه یافت شد. حکایت‌های مربوط به هر منظومه را به صورت جداگانه در آغاز تحلیل روایی کرده و سپس به بررسی جایگاه عشق در هر یک از حکایت‌ها پرداختیم.

در قصه‌های عاشقانه چهارمنظومه عطار، عشق جایگاهی مرکزی دارد. از این رو کوشیده‌ایم، برخورد ویژه عطار را با عشق و قصه عاشقانه بررسی کرده و وجه تمایز این قصه‌ها را به طور مستقل تحلیل کنیم. سپس جایگاه عشق را در چهار منظومه به ترتیب زمان سرایش آن‌ها از سوی عطار مورد توجه قرار داده و سیر تکامل نگاه عطار را به عشق مورد تحلیل قرار دادیم.

واژه‌های کلیدی: عشق، قصه عاشقانه، عطار، روایت شناسی، منظومه‌های عطار.

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱	فصل اول: کلیات تحقیق
۲	مقدمه
۳	۱-۱ طرح مسأله
۴	۱-۲ پرسش‌های پژوهش
۴	۱-۳ پیشینه پژوهش
۵	۱-۴ فرضیه‌های پژوهش
۶	۱-۵ اهداف پژوهش
۶	۱-۶ قلمرو پژوهش
۷	فصل دوم: تعریف مفاهیم
۸	چیستی روایت
۹	تعریف روایت
۱۲	ویژگی‌های روایت
۱۳	منظومه روایی، منظومه داستانی
۱۳	حکایت
۱۴	تاریخچه روایت‌شناسی
۱۶	روایت‌شناسی ساختارگرایانه
۱۷	نظریه پردازان روایت
۱۷	۱-۱ ارسطو
۱۹	۱-۲ ولادیمیر پراپ
۲۲	۱-۳ رولان بارت
۲۲	۱-۴ تزوتان تودروف
۲۶	۱-۵ کلود برمون
۲۷	۱-۶ آلژیرداس ژولین گریماس
۲۹	۱-۷ ژرار ژنت
۳۰	ساختار روایت
۳۰	۱-۱ داستان، پیرنگ
۳۸	۱-۲ شخصیت و شخصیت پردازی
۴۷	۱-۳ راوی
۴۹	۱-۴ زاویه دید
۵۱	۱-۵ زمانمندی در روایت
۵۴	۱-۶ کارکردها و کنش‌ها
۵۹	۱-۷ صحنه پردازی

۶۰	..... ۸-۱ آغاز و انجام روایت
۶۲	..... ساختار قصه در قصه
۶۴	..... پژوهش‌های فمینیستی پیرامون قصه‌های عاشقانه
۶۷	..... فصل سوم: عطار و قصه‌های عاشقانه
۶۸	..... ۱-۱ شرح حال عطار
۶۹	..... ۲-۱ آثار عطار
۷۰	..... ۳-۱ شیوه داستان‌سرایی عطار
۷۲	..... ۴-۱ قصه‌های عاشقانه عطار
۷۵	..... ۵-۱ مراتب عشق‌ورزی
۷۵	..... ۶-۱ آثار عشق
۸۴	..... فصل چهارم: تحلیل حکایات منظومه‌های عطار
۸۵	..... اسرارنامه
۸۶	..... حکایت عاشق شدن زنان مصری بر یوسف
۸۷	..... حکایت پادشاه و غلام دل‌باخته
۹۵	..... حکایت عاشق شدن دیوانه بر ایاز
۱۰۱	..... حکایت پادشاه و گل‌خنی
۱۱۴	..... الهی‌نامه
۱۱۵	..... حکایت آن زن که بر شهزاده عاشق شد
۱۱۶	..... حکایت سوال کردت آن درویش از مجنون که سال عمر تو چند است
۱۱۷	..... حکایت غلبه عشق مجنون بر لیلی
۱۱۸	..... حکایت یوسف همدانی علیه الرحمه
۱۱۹	..... حکایت سلطان محمود با ایاز
۱۲۰	..... حکایت سلطان محمود و ایاز در حالت وفات
۱۲۰	..... حکایت سلطان محمود و عرض سپاه
۱۲۱	..... حکایت مجنون با آن سائل که سؤال کرد
۱۲۲	..... حکایت مجنون و لیلی
۱۲۳	..... حکایت مرد صوفی که بر زبیده عاشق شد
۱۲۴	..... حکایت ایاز و درد چشم او
۱۲۵	..... حکایت یوسف و زلیخا
۱۲۶	..... حکایت سلطان محمود و ایاز
۱۲۷	..... حکایت دختر کعب و عشق او و شعر او
۱۳۱	..... حکایت سؤال کردن سائل از مجنون
۱۳۲	..... منطق‌الطیر
۱۳۲	..... حکایت دختر شهریار و گدا
۱۳۷	..... حکایت پادشاه و غلام
۱۴۰	..... حکایت پادشاه زیبا
۱۴۲	..... حکایت بیمار شدن ایاز و عشق محمود

۱۴۵.....	حکایت شیخ صنعان و دختر ترسا.....
۱۵۳.....	حکایت پادشاه و مفلس.....
۱۵۵.....	حکایت عشق مرد و سوختن عود.....
۱۵۶.....	حکایت شبلی و مردی که دوستش مرده بود.....
۱۵۷.....	حکایت تاجر و کنیز.....
۱۵۹.....	حکایت درویش عاشق و هاتف.....
۱۶۰.....	حکایت مرد شیردلی که عاشق شده بود.....
۱۶۲.....	حکایت پادشاهی دادن محمود به ایاز.....
۱۶۴.....	حکایت لیلی و مجنون.....
۱۶۵.....	حکایت خواجه و کودک فقاع فروش.....
۱۶۶.....	حکایت لیلی و مجنون.....
۱۶۹.....	حکایت عاشق شدن مفلس بر ایاز.....
۱۷۲.....	حکایت عاشق شدن صاحب کمال بر صاحب جمال.....
۱۷۳.....	حکایت به افکند عاشق برای نجات معشوق.....
۱۷۴.....	حکایت معشوق طوسی.....
۱۷۵.....	حکایت لیلی و مجنون.....
۱۷۵.....	حکایت عشق میان شیخ و دختر سگبان.....
۱۷۷.....	حکایت خفتن عاشقی بر سر مزار معشوقش.....
۱۷۹.....	حکایت پاسبان عاشق.....
۱۸۱.....	حکایت روز عرض لشکر محمود و رفتار ایاز.....
۱۸۳.....	حکایت دختر پادشاه و غلام.....
۱۸۵.....	حکایت پسر زیبای پادشاه.....
۱۸۹.....	حکایت پسر زیبای وزیر.....
۱۹۴.....	مصیبت‌نامه.....
۱۹۴.....	حکایت لیلی و مجنون.....
۱۹۵.....	حکایت لیلی و مجنون.....
۱۹۶.....	حکایت لیلی و مجنون.....
۱۹۷.....	حکایت عاشق شدن گدا بر ایاز.....
۱۹۸.....	حکایت بلبل و سفیان.....
۲۰۰.....	حکایت یوسف و زلیخا.....
۲۰۱.....	حکایت لیلی و مجنون.....
۲۰۲.....	حکایت محمود و ایاز.....
۲۰۳.....	حکایت شنیدن آوازه عشق لیلی و مجنون از سوی هارون.....
۲۰۵.....	حکایت محمود و ایاز.....
۲۰۶.....	حکایت مرغ و سلیمان.....
۲۰۷.....	حکایت پادشاه و دختر دلبندهش.....
۲۰۸.....	حکایت خواهر سنجر.....

۲۰۹	.....	حکایت محمود و ایاز
۲۱۰	.....	حکایت لیلی و مجنون
۲۱۰	.....	حکایت عاشق شدن کودک بر میرزاده شهر
۲۱۲	.....	حکایت محمود و ایاز
۲۱۳	.....	حکایت خواجه و دختر زیبارو
۲۱۴	.....	حکایت لیلی و مجنون
۲۱۵	.....	حکایت محمود و ایاز
۲۱۶	.....	حکایت محمود و ایاز
۲۱۶	.....	حکایت کودک زیبارو
۲۱۷	.....	حکایت کودک زیبارو
۲۱۸	.....	حکایت لیلی و مجنون
۲۱۹	.....	حکایت زن زیبارو
۲۲۰	.....	حکایت لیلی و مجنون
۲۲۱	.....	حکایت مجنون و پادشاه
۲۲۱	.....	حکایت پادشاه و غلام
۲۲۲	.....	حکایت پادشاه و غلام
۲۲۳	.....	حکایت محمود و ایاز
۲۲۵	.....	حکایت میرزاده زیبا
۲۲۶	.....	حکایت پسر نوح بن منصور
۲۲۸	.....	حکایت لیلی و مجنون
۲۲۹	.....	حکایت یوسف و زلیخا
۲۳۰	.....	حکایت محمود و ایاز
۲۳۲	.....	حکایت محمود و ایاز
۲۳۳	.....	حکایت عاشقی که به سفر مکه می‌رفت
۲۳۴	.....	حکایت محیی الدین یحیی
۲۳۵	.....	حکایت محمود و عاشق
۲۳۶	.....	حکایت یحیی بن المعاد
۲۳۷	.....	حکایت عشق میان دو صعوه
۲۳۸	.....	حکایت محمود و ایاز
۲۳۹	.....	حکایت زن زیبارو
۲۴۰	.....	حکایت محمود و ایاز
۲۴۱	.....	حکایت عاشق و معشوق
۲۴۲	.....	حکایت دختر پادشاه
۲۴۴	.....	حکایت محمود و ایاز
۲۴۵	.....	حکایت مجنون
۲۴۶	.....	حکایت محمود و ایاز
۲۴۸	.....	فصل پنجم: نتیجه گیری

- ۱-۱ قصه‌های عاشقانه در میان منظومه‌ها..... ۲۴۹
- ۲-۱ ساختار قصه در قصه در میان قصه‌های عاشقانه منظومه‌ها..... ۲۵۱
- ۳-۱ عشق در میان عاشقان بنام..... ۲۵۱
- ۴-۱ جایگاه روایت‌های عاشقانه در منظومه‌های عطار..... ۲۵۲
- ۵-۱ جایگاه زن در قصه‌های عاشقانه..... ۲۵۳
- ۲۵۴..... **فهرست منابع و مآخذ**

فصل اول

کلیات تحقیق

مقدمه

عطار در بین شاعران بزرگ ایران بیش از همه به حکایت پردازی شهرت داشته است و در آثار منظوم و منثور وی تعداد حکایات بسیار چشمگیر است که نشان می‌دهد این فن یکی از اصلی‌ترین جنبه‌های فکری و هنری اوست.

حکایت‌های عاشقانه در میان منظومه‌های عطار از تعداد چشمگیری برخوردار است که این کثرت بی دلیل نبوده است و ما نیز بر آن شدیم تا این حکایات را تحلیل روایی کنیم و مسیری را که عطار طی کرده است مورد بررسی قرار دهیم.

در میان چهار منظومه عطار تعداد ۹۴ حکایت عاشقانه یافت شده که هریک از آن‌ها را به صورت جداگانه مورد توجه قرار دادیم.

شیوه کار در این رساله پس از استخراج حکایت‌های عاشقانه از میان منظومه‌های عطار، بر پایه تحلیل ساختاری صورت گرفته و پس از آن به تحلیل محتوایی هر حکایت پرداختیم و جایگاه عشق را در هر حکایت مورد بررسی قرار دادیم. در بخش تحلیل روایی حکایت‌ها از آرای روایت‌شناسانی چون: تودروف، گریماس، ژنت، برمون و پراپ کمک گرفته‌ایم.

اما انتخاب موضوع این پایان نامه باز می‌گردد به استاد بی بدیل روایت‌شناسی، دکتر توکلی. زمانی که پس از طی عقبه‌های بسیار قرار شد که در مورد موضوع پایان - نامه صحبت کنیم، ایشان فرمودند حوزه علایق شما در ادبیات چیست؟ از میان علایق بنده عشق انتخاب شد و باقی پیشنهاد دکتر توکلی بود. هرچند که از روایت‌شناسی اطلاعی نداشتیم ولی آموختن علم روایت‌شناسی از ایشان موجب شد تا موضوع را با جان‌پذیرا شوم و کار را آغاز کنم.

به یقین این رساله اولین بار است که با موضوع مستقل به بررسی حکایت‌های عاشقانه منظومه‌های عطار پرداخته است و امید است که با این بضاعت مزجات توانسته

باشم از عهده بررسی این حکایات بر آمده باشم ولی به بانگ بلند می گویم که:

همتم بدرقه راه کن ای طایر قدس   که دراز است ره مقصد و من نوسفرم

در پایان بر خود لازم می دانم که اندک ادای دین خود را نثار دو مهربانی کنم که پیمودن این راه بی حضور آنها ممکن نبود:

سپاسگزارم از دوست مهربانم سرکار خانم فاطمه سرمشقی به پاس صبر و حوصله اش که در ویرایش این پژوهش، هیچ کمکی را از من دریغ نکرد. دوستی که با وجود تنگی زمان پا به پای من همراهم بود.

سپاسگزارم از معلم و استاد سال های دیرینم که حضورش علاقه ام را به ادبیات چند چندان نموده و در راه این پژوهش از راهنمایی هایشان در زمینه روایت شناسی که موضوع رساله ایشان نیز بوده است بهره مند شدم.

۱-۱) طرح مسأله

تحلیل و بازخوانی روایت های کهن منظوم براساس نظریه های جدید می تواند در شناخت بیش تر و عمیق تر این آثار بسیار کارساز باشد. در این پژوهش با توجه به نظریه پردازان روایت شناسی که اغلب آنان فرانسوی هستند پژوهش را آغاز می کنیم.

در پژوهش حاضر، تلاش شده است، با توجه به آراء و شیوه های روایت شناسانی از جمله تودروف، پراپ، گریماس، برمون، ژنت و بارت که با تحلیل حکایت پیوند خورده است، سبک روایی قصه ها را بررسی کنیم.

از آن پس به قصه های عاشقانه عطار توجه می کنیم که جایگاه ویژه ای در شکل گیری روایت در زمان خود بر عهده دارد.

در قصه های عاشقانه چهار منظومه عطار، عشق جایگاهی مرکزی دارد. از این رو می کوشیم بر خورد ویژه عطار را با عشق و قصه عاشقانه بررسی کرده و وجه تمایز این

قصه‌ها را به طور مستقل تحلیل کنیم. سپس سیر تکامل این قصه‌ها را مورد نقد قرار دهیم.

۲-۱) پرسش‌های پژوهش

در این پژوهش آنچه برای ما اهمیت بیش‌تری دارد، جنبه‌ی روایت قصه‌های مورد

نظر است. از این‌رو پرسش‌ها حول این محور شکل گرفته‌اند:

عطار در شکل‌گیری روایت‌های داستانی و خصوصاً روایت‌های عاشقانه چه جایگاهی دارد؟

ساختار روایی قصه‌های عطار چگونه است؟

آیا می‌توان عطار را میراث‌دار روایت پردازان پیشین از جمله سنایی در قصه - پردازای های عاشقانه دانست؟

طرحی را که عطار در قصه‌های عاشقانه پیش گرفته خاص خود اوست یا تقلیدی از گذشته است؟

آیا پیوندی تکاملی میان قصه‌های عاشقانه از اولین منظومه‌ی عطار تا آخرین آن‌ها وجود دارد؟

۳-۱) پیشینه‌ی پژوهش

تا کنون پژوهش مستقلی در مورد روایت‌شناسی قصه‌های عاشقانه‌ی چهار منظومه‌ی عطار صورت نگرفته است؛ ولی پایان‌نامه‌ها و مقاله‌هایی کمابیش مرتبط با موضوع مورد بحث ما-روایت‌شناسی حکایت‌های کهن چه منظوم و چه منثور، برخی قصه‌های عاشقانه‌ی منظومه‌های عطار- صورت گرفته که راهنمای ما در این پژوهش بوده است. همان‌طور که می‌دانیم برخی از قصه‌های موجود در منظومه‌های عطار در آثار پیش از او آمده‌اند. عطار تنها برخی از ساختارهای صوری و گاه محتوایی آن‌ها را تغییر داده و در اصل ماجرا خللی ایجاد نکرده است. در ادامه به برخی از مقاله‌ها و پایان‌نامه‌های مرتبط اشاره می‌کنیم:

مقاله‌ها

ریخت‌شناسی داستان شیخ صنعان (مجیدی، ۱۳۸۴: ۱۴۵)
داستان‌پردازی در منطق‌الطیر (عشقی سردهی، ۱۳۷۸: ۴۲۸)
قصه‌گوی حق (نقد و تحلیلی بر داستان‌پردازی عطار با محوریت داستان شیخ صنعان) (طباطبایی، ۱۳۸۷: ۲۳)

پایان‌نامه‌ها

بررسی سبک روایت سمک عیّار (کرمی، ۱۳۸۵، دانشگاه سمنان)
عقل و عشق در منظومه‌های برجسته‌ی عرفانی فارسی آثار سنایی، عطار، مولوی و حافظ (محمدنژاد، ۱۳۷۳، دانشگاه شهید چمران اهواز)
بررسی و تحلیل سیمای معشوق در شعر رودکی، فرخی، انوری و عطار (شکری، ۱۳۷۶، دانشگاه تربیت مدرس)
تحلیل ساختاری و نقد داستان‌های کوتاه الهی‌نامه عطار (احمدی پور اناری، ۱۳۸۲، دانشگاه یزد)
تحلیل ساختاری و محتوایی داستان‌ها و حکایت‌های اسرارنامه عطار نیشابوری (خلجی، ۱۳۸۵، دانشگاه شهید بهشتی)
تحلیل ساختاری مصیبت‌نامه عطار (جانی پور، ۱۳۸۵، دانشگاه شهید باهنر کرمان)

۴-۱) فرضیه‌های پژوهش

میان قصه‌های عاشقانه منظومه‌های عطار پیوندی تکاملی برقرار است.
حکایت‌های عاشقانه بدون منبع، ساخته و پرداخته ذهن عطار است.
حکایت‌های عاشقانه عطار معمولاً از تفصیل بیشتری -نسبت به سایر قصه‌ها- برخوردار است.
در حوزه ادبیات عرفانی، عشق جایگاه ویژه‌ای در میان عارفان دارد.
رنگ قلندری قصه شیخ صنعان و عشق همراه با رسوایی قلندران، در منطق الطیر عطار بسیار ممتازتر از آثار دیگر شاعران است.

۵-۱) اهداف پژوهش

بررسی جایگاه عطار در شکل‌گیری روایت‌های عاشقانه
-تحلیل پیوند مسائل صوری با مسائل محتوایی در قصه‌های عاشقانه منظومه-
های عطار
بررسی نگاه عطار به عشق زمینی و پیوند آن با عشق آسمانی
تحلیل زبان عطار در شکل‌گیری روایت‌های عاشقانه و تمایز آن با زبان عارفان
دیگر در حوزه عشق

۶-۱) قلمرو پژوهش

در این پژوهش تمرکز ما بر روی چهار منظومه عطار به ترتیب سرودن است.
هدف ما از این ترتیب، بررسی سیر داستان‌سرایی عطار از نخستین تا واپسین منظومه-
هاست:

اسرار نامه

الهی نامه

منطق الطیر

مصیبت نامه

فصل دوم

تعريف مفاهيم